

בש"פ 6650/15 - ברק סבן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 6650/15

לפני:

כבוד השופט נ' סולברג

העורר:

ברק סבן

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה במ"ת
45040-07-15 מיום 21.9.2015 שניתנה על-ידי
השופטת ב' בר-זיו

תאריך הישיבה:

ה' בחשון תשע"ה (18.10.2015)

בשם העורר:

עו"ד פארס בריק

בשם המשיבה:

עו"ד נעימה חנאווי-כראם

החלטה

1. העורר הואשם בקשירת קשר לפשע ובשוד בנסיבות מחמירות. בית המשפט המחוזי הורה על הארכת מעצרו עד תום ההליכים, ומכאן עררו.
2. על-פי כתב האישום קשרו העורר ושניים אחרים קשר לשדוד תיק מאדם באופן שהעורר ישדוד, ושני חבריו ימתינו בקרבת מקום על מנת למלטו מן הזירה. השלושה נסעו במכונית מאזדה של אחד משני הנאשמים האחרים, בקרית חיים, עד שהעורר יצא מן המכונית, כשלראשו קסדה, כדי שפניו לא יראו. על ספסל ברחוב ישבה המתלוננת, ילידת שנת 1962, כשתיקה לצדה, ובו כ-700 ₪ במזומן, פנקס שיקים, כרטיס אשראי, תעודת זהות, mp3, מטען לפלאפון, מפתחות, דברי קוסמטיקה ומסמכים אישיים; המתלוננת הניחה את ידה על התיק. העורר התקרב אליה מאחורי גבה, הפכה בחוזקה בכתפה הימנית, וחטף את תיקה. שני חבריו המתינו - האחד במכונית, השני לצדה - ברחוב סמוך; העורר ברח בריצה לעברם, נכנס למכונית, והשלושה נמלטו בצוותא ושללם בידם.
3. המשיבה ביקשה להאריך את מעצרו של העורר עד תום ההליכים, וכך נעשה, בהסכמתו, בהחלטה מיום 3.8.2015, תוך שהעורר שומר על זכותו לבקש עיון חוזר לכשיוכל להציע חלופת מעצר.
4. על השניים האחרים הוגש תסקיר מעצר; האחד נעצר גם הוא, האחר שוחרר ל'מעצר בית'. בחלוף כחודשיים, הגיש העורר בקשה לעיון חוזר ובה עתר לשחררו בתנאים מגבילים לבית חברתו, בערבותה-שלה ובערבות אמו. בית המשפט המחוזי נתן דעתו על עברו הפלילי הכבד של העורר וקבע בהחלטה מיום 16.9.2015 כי אין ליתן אמון בעורר, במיוחד כשלחובתו מספר רב של עבירות בריחה ממשמר חוקי, ואין לבזבז לשווא את זמנו של שירות המבחן על עריכת תסקיר משלים, משום שלא ניתן להורות לגבי העורר על 'מעצר בית' באיזוק אלקטרוני.
5. בהמשך, בדיון בבית המשפט המחוזי ביום 21.9.2015, שב ב"כ העורר ואישר כי אין מחלוקת על קיומן של ראיות לכאורה ושל עילה למעצר. בד בבד טען כי מסוכנותו של העורר אינה ברמה כזו השוללת אפשרות של חלופה למעצר. מכיוון שהציע איזוק אלקטרוני כאחד מתנאי השחרור, ביקש ב"כ העורר להורות על הכנת תסקיר מעצר. את בקשתו סמך גם על כך שאת העבירות של בריחה ממשמורת חוקית ביצע העורר עוד בנערותו, ובשים לב לכך שהיה נתון בעבר ב'מעצר בית' בפיקוח אלקטרוני במשך כשנתיים ולא הפר תנאי מתנאי השחרור. ב"כ המשיבה התנגד לכך מחמת חומרת מעשיו של העורר, ובשל ריבוי הרשעותיו הקודמות, 20 במספר, ועונשי מאסר רבים שנשא בהם מאחורי סורג וברית, כשרק לאחרונה שוחרר מן המאסר.
6. בהחלטתו, הסתמך בית המשפט המחוזי על פסיקתו של בית משפט זה שלפיה בחינת היתכנותה של חלופת מעצר נעשית בשני שלבים. בתחילה נבחנת השאלה האם מבחינה עקרונית יש היתכנות לחלופת מעצר באופן שיהיה בה כדי לאיין את המסוכנות, ורק אם התשובה לשאלה זו חיובית, נבחנת השאלה השנייה בדבר התאמתן של חלופות המעצר הקונקרטיות שעומדות על הפרק (בש"פ 5760/15 דעיס נ' מדינת ישראל (3.9.2015)). בית המשפט המחוזי השיב בשלילה על השאלה הראשונה, קבע כי לא תסכון חלופה כלשהי בעניינו של העורר מפאת מסוכנותו, וממילא אין מקום לעבור לשלב השני. בית המשפט המחוזי ציין כי תיקון מספר 11 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן - חוק המעצרים), לא שינה הלכה זו, בהסתמכו על בש"פ 5285/15 מדינת ישראל נ' פלוני (10.8.2015) שדן בהרחבה בהשלכות התיקון הנ"ל וחוק פיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר על תנאי (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2014. לפיכך נדחתה בקשתו של העורר לעיון חוזר.

7. בעררו טען העורר כי החלטתו של בית המשפט המחוזי היא שגויה, אינה ראויה בנסיבות, ופוגעת באופן בלתי מידתי בזכויותיו, משום שהיא סותרת את תכלית החוק המורה על בחינתה של חלופת מעצר כל אימת שנדונה בקשה למעצר עד תום ההליכים ובבסיסה אישום בעבירה חמורה, ועילת מסוכנות, גם אם היא בעוצמה גבוהה. בנסיבותיה של העבירה שבה הואשם העורר, גם בהינתן עברו הפלילי, אין הצדקה, לטענת בא-כוחו, לקביעה הנחרצת לפיה כל חלופת מעצר לא תסכון. את עבירות הבריחה ממשמורת חוקית ביצע העורר לפני למעלה מ-24 שנים, בהיותו קטין, כשהוחזק במעון. גם אם לחובתו של העורר הרשעות קודמות לאורך השנים מאז ועד היום, עדיין אין בכך כדי לשלול את האפשרות לשחררו לחלופת מעצר, ומכל מקום, לטענת בא-כוחו, אין בכך כדי למנוע את בחינת האפשרות הזאת על-ידי הפנייתו של העורר לשירות המבחן. עוד טען ב"כ העורר על הפלייתו של העורר לרעה לעומת נאשם אחר באותו כתב אישום, שבית המשפט המחוזי נעתר לבקשתו והורה על תסקיר מעצר בעניינו, הגם שלחובתו עבר פלילי וכן גם מאסר על-תנאי בר הפעלה, ואת העבירה המיוחסת לו בכתב האישום ביצע בתקופה שריצה בה עונש של מאסר בעבודות שירות. מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני, לטענת בא-כוחו, עשוי לתת מענה הולם למסוכנות הנשקפת ממנו.

8. בתשובתה הפנתה ב"כ המשיבה להלכה הפסוקה לפיה כשמדובר במסוכנות ברמה גבוהה אין חובה להורות על תסקיר מעצר. אין זכות קנויה לכל נאשם לבחינת חלופת מעצר בעניינו. ישנן הבחנות ברורות בין העורר לבין שני הנאשמים האחרים שהואשמו ביחד עמו בכתב האישום.

ראשית - חלקו של העורר במעשה השוד. העבירה אמנם מיוחסת לשלושת הנאשמים, אך העורר הוא זה שניגש אל המתלוננת כשישבה על ספסל ברחוב, הכה אותה וחטף את תיקה, כאשר השניים האחרים מחכים - האחד ברכב המילוט והשני מחוצה לו. הנסיבות מלמדות כי העורר הוא 'המושך בחוטים', כשגם בסיומו של האירוע הולכים העורר וחבריו לביתו-שלו;

שנית - העורר כבן 43, מבוגר בכ-16 שנים מנאשם 2 ובכ-20 שנים מנאשם 3;

שלישית - עברו הפלילי של העורר מכביד עד מאד, ולא דומות 20 הרשעות קודמות שלו, ל-9 הרשעות קודמות של הנאשם 2, חרף חומרתן. לגבי הנאשם 2 הורה בית המשפט המחוזי על הכנת תסקיר. התסקיר היה שלילי, ובסופו של דבר נעצר גם הנאשם 2 עד תום ההליכים.

9. לבד מן המסוכנות, הצביעה ב"כ המשיבה גם על חשש ממשי לשיבוש הליכים. לאחר שמעשה השוד הסתיים, ברחו העורר ושני חבריו לביתו, השוטרים שהגיעו למקום נאלצו להמתין מחוץ לדלת 27 דקות עד שהעורר פתח להם את הדלת, כשבפרק הזמן הזה, לפי מה שמסרו שתי חברות שנכחו בדירה, עסקו העורר ושני הנאשמים האחרים בהעלמת ראיות ומסמכים וזריקת חפצים מהחלון. ב"כ המשיבה ביקשה אפוא לדחות את הערר.

10. הערר איננו מופרך, אך גם איננו מוצדק. ככלל, על-פי סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים לא יורה בית משפט על מעצר אם ניתן להשיג את מטרתו בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור שפגיעתם בחירותו של הנאשם פחותה. איזוק אלקטרוני, 'מעצר בית', ערבים ומפקחים, הפקדות כספיות ושאר תנאים ומגבלות, מכוח החוק ומתוצרת הפסיקה נועדו אכן לחתור חתירה לקראת נאשמים ולעשות את המירב לשמירת זכויותיהם, למניעת מעצרים, ככל שהדבר מתאפשר, בשים לב למטרות המעצר. החשש מפני שיבוש הליכים בעניין דנן אינו ערטילאי גרידא. כמסתבר, לכאורה עשו כן בפועל העורר ושני חבריו. אך דומני כי אם חשש זה היה עומד בבדידותו, ניתן היה להורות על תסקיר מעצר כדי לבחון אפשרות של שחרור בתנאים, באופן שיפגו את החשש מפני שיבוש הליכים. ברם, העיקר בנסיבות העניין דנן הוא המסוכנות הרבה. שנים ארוכות מאד חוזר ושונה העורר בעבירות קשות ומסוכנות. עוד מנערותו ועד היום כשהוא בן 43. אין עליו

מורא הדין. העורר יוצא ונכנס בבית הסוהר, וכמסתבר לכאורה, תקופות מאסר ארוכות שריצה לא הרתיעוהו והוא שב לפשוע.

11. דומני כי היטב דקדק בית המשפט המחוזי, והתמקד בכל אחד משלושת הנאשמים כדי צורכו ולפי נסיבותיו. כפי שציינה ב"כ המשיבה, לא דומה העורר לשני חבריו הצעירים, לא בגיל, לא בעבר הפלילי, לא בחלקם במעשי העבירה כאן. ראשו ורובו של העורר, לכאורה, בפשיעה, וחלופת מעצר לגביו לא תסכון. הציבור זכאי להגנה מפניו. תסקיר מעצר הוא כלי חשוב ויקר-ערך. חשיבותו באה לידי ביטוי מקום בו הוא עשוי להיות אפקטיבי ולסייע בגיבוש החלטה על חלופה למעצר. ברם, מסוכנותו הרבה של העורר אינה מצדיקה השקעת משאבים להכנת התסקיר. עדיף להשקיעם במי שעשוי לצאת נשכר, ולהשתחרר לחלופת מעצר. החלטת בית המשפט המחוזי מדודה ושקולה, ואין הצדקה להתערב בה ולשנותה. הערר נדחה.

ניתנה היום, ז' בחשון התשע"ו (20.10.2015).

ש ו פ ט